

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjižar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če so natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Naši uradi pa slovenski jezik.

(Konec.)

Lehko se ugame, kam se človeku pri takem porazumljevanju nagne sočutje, k uradniku čisto gotovo ne, saj najdeš njegovi nevednosti težko izgovor, zagovora pa bi mu še z lučjo o belem dnevu ne našel. Le čudimo se toraj drznosti, s katero še zmerom silijo ljudje v naše kraje — ljudje, katerim pač diši naš kruh, a mrzi jim do jezika, ki ga govori ogromna večina ljudstva po naših krajih.

Gola resnica je tedaj, kar je dr. Rieger bil tovrstnej v državnem zboru izrekel: „Stotine, pravi, mladih ljudi se vzprejema leto za letom v državne službe pa se nič ne marajo učiti drugega državnega jezika, a je jim ga vseskozi pri njih službi treba. Iz tega izvira pa potlej brezkončna smola v Avstriji in večni prepiri.“

Veliko je v tem pač tudi nemški liberalizem kriv, naše dni so ga mladi ljudje vsi polni in mu toraj le radi verjamejo, kedar jim po svojih glasilih in to skoraj dan na dan zagotavlja, da se pri nas govori le malo slovenski, in da vse le bolj na nemško cika, Slovenci pa so le še po farovžih in po nekaterih vaseh, k večjemu se tem še pritakne kak nemirni učitelj. Če človek take reči vsak dan bere, zgine mu pač lahko iz spomina, kar se je še na gimnaziji bil o številu Slovencev učil, in do trdnega je prepričan, da še le njega tam manjka pa bo že tudi zadnjega Slovenca konec.

Radi pripoznamo, da ne pridejo vsi tako nevedni gledé slovenskih krajev k nam, toliko pa je skoraj gotovo, da je onih velika večina. Kaj čejo pa potlej pri nas? Kmalu vidijo, da je še Slovencev le več, kakor so si jih domisljevali, in so toraj nejevoljni, saj čutijo sami, da niso prav za te kraje, a nazaj v svoje kraje prositi, to ne gre tako lahko in čemu bi potlej Nemci bili? To se ve, da niso sami krivi, da ne zastopijo Slovencev, narobe slovenski kmet je butelj, ker še nemški ne zna, da bi se z njimi,

s tacimi gospodi Nemci sporazumel. Resnica, iz tega izvira vsa brezkončna smola v Avstriji in večni prepiri. Sam ne vzame nihče rad krivnje na-se, najmanj pa Nemec, kedar živi med Slovenci.

Kar je boljih uradnikov iz nemške krvi pri nas, teh si vsak prizadeva, da si nabere kakor toliko znanja v slovenščini in ker je Slovenec dobra duša, je zadovoljen s tem in z večjo vzprejema od njih tudi nemška pisma. Da se tako godi, zoper to nismo, izlasti še v posebnih slučajih ne, kajti taki gospodje še zasluzijo več manj naše spoštovanje. Iz večine so taki tudi mirni v političnem življenju, delajo pa za to tem skrbneje v tem, kar služba terja od njih. Taci so nam že vredni vsega poštenja.

Ali žal, da je taci uradnikov le pičlo malo, skoraj je podoba, kakor da bi nekateri si navlašč slovenska tla izbrali, naj bi na njih vse, kar je Slovincem sveto, vero, jezik, šolo, čem prej mogoče, zažušili. V vse reči se ti vtikajo, povsod so ti prvi, vsi bi naj le njih poslušali in za vse to še jih mastno plačevali. Da bi Slovenci še to mirno naprej trpeli, tega, menimo, pa ne sme in ne more od nas nihče terjati. Nam hodi za obstanek, kakor še more biti prej nikoli, sedaj so nam čez vse drzni postali.

Da se taci ljudi ubranimo, smemo in moramo se vseh sredstev, kar nam jih daje postava na roko, poslužiti. V prvi vrsti bo tu treba, da se gledé taci ljudi izpolni, kar so različna ministerstva zapovedala. Naj se terja od njih djanjski dokaz, da znajo popolnem slovenski, papirnato spričevalo pri njih ne velja nič, saj vemo, kako so se včasih taka dobila.

Če in koliko znajo slovenski, pokaže se potlej najbolj iz pisma, iz rešitve vlog, iz vabil itd. Treba bo tedaj pripraviti jih, da nam jih dajo, to so dolžni, na to jih veže postava, v nekaj tudi obljuba, s katero so se obvezali, ko so nastopili svojo službo med Slovenci. Višja gosposka, do katere se lahko v taci slučajih

obrnemo, nam ne bo naše pravice odrekla, ona bo pa tako tudi izvedela, kako malo se taci ljudje za njene določbe izmenijo, kedar gredo na znanje slov. jezika.

Prišla jim bo sama tako ležje do živega in nam bo pa pripomogla do pravice — tje, da bomo, kar nam bo gosposka naredila, tudi zastopili, ne da bi še le iskali človeka, ki nam bi tisto razvozlat. Tega ne bo treba, če nam bodo vse gosposke slovenski dopisovale, in tako se bomo ovarovali stroškov, ki jih ni treba, večkrat pa tudi škode, ki že nastane samo iz tega, ker je pismo ali pogodba nemška in zato nerazumljiva.

Kako naj pripravljajo stariši otroke za šolo.

(Slovenskim starišem v pouku.)

Vstop otroka v šolo je njegova prva stopinja v javno življenje. Treba je tedaj, da se majhen otrok za ta vstop vže prej dobro pripravi.

Slavni slovanski odgojevalec Komensky pravi v svoji knjigi „Materinska šola“, da ravnajo tisti stariši zelo neumno, ki svojega otroka k učitelju v šolo pripeljejo, kakor tele k mesarju ali pa ovco h čedi, ter ga potem prepustijo učitelju, naj se bavi ž njim, kakor se hoče. Ko bi stariši le nekoliko bolje pomislili, na kako imeniten kraj bodo svojega otroka peljali in kako važen je vstop otroka v šolo, gotovo bi svoje otroke boljše za šolo pripravljali, kakor se žalibog to sedaj godi.

„Le čakaj, skoraj pride čas, ko bodeš moral v šolo, tam te bodo uže školnik!“ ali pa „o, da bi vendar enkrat uže začel v šolo hoditi, tam te bodo uže ukrotili, ti paglavec ničvreden!“ Take in jednake besede slišiš pogosto iz ust neprevidnih starišev. In kaj hočejo stariši s temi žugajočimi besedami? Nič drugega, nego razposajenega in svojeglavnega otroka hočejo nekoliko postrašiti, da bi bil potem pridnejši in pokornejši. A kaj povzročijo te besede? Ali morebiti nevbogljiiv otrok sedaj vboga? Ne vem. Pač pa se začne sedaj šole in učitelja bati, kajti vsled stariševih besed predstavlja si otrok šolo kot najhujši pekel in učitelja kot največega trinoga, kateri v šoli drugo ne dela, kot otroka pretepava. Ni čuda torej, da se podá toliko otrok jokaje prvokrat v šolo, saj si vbogo sirotljje predstavlja šolo strašnejšo, kakor je temna ječa človeku, ki so ga va-njo po nedolžnem obsodili.

In kdo je kriv, da preteče prej mnogo časa, kakor se otrok šole in učitelja privadi? Kdo drugi, nego stariši s svojim nepremišljenim pretenjem in grózenjem.

Prva naloga starišev je tedaj, da vcepijo v otročja mlada srca veselje do šole, kajti, če otroci ne bodo imeli veselja do šole, bo tudi učiteljevo delovanje v šoli brez vspeha. Če pa

hočejo stariši, da bodo njih otroci veselje do šole dobili, morajo o šoli in učitelju vedno lepo in spoštljivo govoriti. posebno pa, ko se bliža čas, da pojdejo otroci v šolo. Stariši naj otrokom pripovedujejo, kako veselo je v šoli, da pridejo tam med druge otroke, da se bodo vsi vkup lepo učili in kako veselo in lahko se je učiti. In učitelj! kako prijazen gospod so to: vsacemu radi povedo in pokažejo, če česa ne zna; seveda malopridne in nevbogljiive otroke tudi pokregajo in kaznujejo, a ti si to zaslužijo. Pridnih otrok pa ne kregajo in ne kaznujejo, te imajo zelo radi. „Kaj ne, Tonček, ti bodeš rad v šolo hodil? No, seveda, pa te bodo tudi g. učitelj radi imeli.“ Tako se govori z otroki o šoli, a ne jih strašiti z brezovico, katera je tako dolga, da segne ž njo učitelj do zadnje klopi.

Otroku se naj obljubi, da dobi, ko pojde v šolo, novo obleko, lepo torbico, novo knjigo, tablico in kamenček. Teh stvari pa stariši otroku ne smejo dati takoj, ko je kupijo; dobro je kupljene stvari otroku samo pokazati in potem zopet shraniti. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Nekaj potrebnih jesenskih opravil za sadje-rejca na sadunosnih drevesih.

(Konec.)

Kakor vsaka druga rastlina, ki se seje ali sadi, ravno tako potrebuje tudi sadunosno drevo nekake pognojitve. Gnoj zdravemu drevju izvrstno pomaga. Če se pa drevesom, ki so bila po mrazu poškodovana, pognoji, je vspah pa včasih slab in malo vreden. Drevo dobiva v prihodnjem letu žolto listje in pogine, ne pa da bi se okrepilo in ozdravelo. Če drevo nima močnih vej in zdravega listja, ki bi sprejeto gnojilo moglo s pridom podelati, tako je vspah pogosto negotov. Še, če se je drevo pomladilo in krepkih lenih mladik pogovalo, mu bode pognojitev veliko koristila in drevo bode veliko sada nastavilo. Najbolj primerno je tedaj drevesom, ki dobro rodijo, meseca julija, avgusta ali septembra s tekočim gnojem pognojiti, da se drevesom hranivne snovi, ki so se v sad porabile, nadomestijo. Bolehna drevesa gre pa jeseni ali po zimi pomladiti in jim potem še le po leti pognojiti. Najboljša gnojila za sadunosna drevesa so: v prvi vrsti perutninski gnoj, kri in scavnica živalska, ki se morata pa, predno se z njima gnoji, z dvema ali tremi deli vode pomešati in tako stanjšati, sicer bi bilo to gnojilo presilno. Od rastlinskih gnojil so saje, paga, slad, lesno drobinje, listje, mešani gnoj iz plevela i. t. d. vse hvale vredna. Vendar pa najbolj kaže, da se vse te imenovane snovi prej na kup znosijo, dobro predelajo, večkrat z gnojnico poskropijo in potem še le